

KOKKOLAN KAUPUNKI

KIEPPI, KOKKOLAN LUONNONTIETEELLINEN
MUSEO

VEIKKO SALKION LUONTOKOKOELMA
VILJO NISSISEN MINERAALIKOKOELMA
ARMAS JÄRVELÄN PERHOSKOKOELMA

TOIMINTAKERTOMUS 2021

1 HENKILÖSTÖ

Mari Mäenpää, museopedagogi/kokoelmien hoitaja 1.1.–31.12.2021
Merja Passoja, museoassistentti 1.1.–31.12.2021

Vilma Herronen, kesätyöntekijä 24.5.–23.6.2021
Katriina Törmänen, kesätyöntekijä 5.7.–25.7.2021

Luontotyöryhmä:

Juhani Hannila, puheenjohtaja, Antti Tuominen, jäsen ja Hannu Tikkanen, jäsen.

Kävijämäärät: 2016: 7044; 2017: 7256; 2018: 7607 kävijää; 2019 tammikuu 254

Suljettu tulipalon johdosta 29.1.2019 lähtien.

Some (IG/FB) seuraajien määrä: 2018: 205/97; 2019: 277/118; 2020: 395/147; 2021 460/214

2 HALLINTO

Luontokokoelma Kiepin kokoelmaohjesääntö hyväksyttiin 7.4.2009. Luontokokoelma Kieppi on kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunnan alainen tulosityksikkö. (Päätös kulttuuri – ja nuorisotoimenlautakunta 9.11.2004 § 159)

Sivistystoimen organisaatiouudistuksessa 2017 kulttuuri- ja nuorisolautakunta yhdistettiin sivistyslautakuntaan. Kokkolan kaupungin uuden hallintosäännön tullessa voimaan (Kaupunginvaltuusto 23.1.2017 § 6) myös sivistyskeskuksen toimintasääntö uudistettiin. Sivistyskeskuksen uudessa toimintasäännössä Kieppi kuuluu suoraan sivistyslautakunnan alaisuuteen ja sillä on oma hallinto sekä oma talousarvio. (Päätös sivistyslautakunta 12.12.2017 § 79)

Lautakuntarakennetta arvioitiin uudelleen vuoden 2021 aikana valtuuston päätöksellä (16.8.2021 § 78). Asian selvitystyöryhmä päätyi ehdottamaan lautakuntien jakoa opetus- ja kasvatuslautakunnaksi sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnaksi. Lautakuntarakenteen ja lautakuntien tehtävien muutokset aiheuttavat muutostarpeita niin Kokkolan kaupungin hallintosääntöön kuin sivistystoimen toimintasääntöönkin.

Sivistystoimen uudessa toimintasäännössä Kieppi on erillinen kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuuteen kuuluva palveluyksikkö, joka harjoittaa luonnontieteellistä museotoimintaa. (Päätös sivistyslautakunta 14.12.2021 § 148) Toimintasääntö astuu voimaan 1.1.2022.

Museopedagogi vastaa Kiepin toiminnasta ja kehittämisestä. Museopedagogi Mari Mäenpää toimii samalla myös kokoelmien hoitajana. Hänen esimiehensä on sivistysjohtaja. Museopedagogin tehtävänä on sivistysjohtajan päätöksen mukaan:

- seurata Kiepin toimialaan kuuluvan luonnontieteellisen museo- ja näyttelytoiminnan kehitystä ja tehdä toimintaa koskevia kehittämissuhteita yhdessä luontotyöryhmän kanssa
- osallistua talousarvion valmisteluun Kiepin osalta sekä seurata ja arvioida talousarvion toteutumista
- vastata Kiepin näyttely- ja tutkimustoiminnasta
- vastata Kiepin kokoelmien hoidosta
- vastata Kiepin julkaisuista ja tiedotustoiminnasta
- vastata ympäristökasvatuksesta ja asiakaspalvelusta sekä yhteistyöstä
- toimia Kieppiä koskevien asioiden valmistelijana
- raportoida Kiepin toiminnasta sivistysjohtajalle lautakunnalle tehtävän raportoinnin yhteydessä
- hyväksyä Kiepin laskut. Hänen estyneenä ollessaan laskut hyväksyy sivistysjohtaja.

Museoassistentin tehtäviin kuuluu Kiepin asiakaspalvelu, opastukset, osallistuminen työpajojen suunnitteluun ja toteutukseen, toimistotehtäviä sekä muut annetut tehtävät.

Museovalvojan tehtäviin kuuluu asiakaspalvelu ja aukipito viikonloppuisin sekä muut annetut tehtävät. (Kiepin ollessa suljettuna museovalvojan toimea ei ole täytetty.)

Luontotyöryhmä: Museopedagogilla/kokoelmien hoitajalla on apunaan luontokokoelman hoitoa, ylläpitoa ja kehittämistä koskeissa asioissa asiantuntijatyöryhmä; luontotyöryhmä.

3 NIMI JA TILAT

3.1.1 KIEPIN NIMI

Luontokokoelma Kiepin nimi muutettiin 15.5.2012 (Kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunnan päätös § 48) seuraavasti: **Kieppi, Kokkolan luonnontieteellinen museo**. Kokoelmien nimet säilyvät ennallaan: Veikko Salkion luontokokoelma, Viljo Nissisen mineraalikokoelma sekä Armas Järvelän perhoskokoelma.

Kieliversiot:

Kieppi, Kokkolan luonnontieteellinen museo
 Kieppi, Karleby naturhistoriska museum
 Kieppi, Kokkola Museum of Natural History

Veikko Salkion luontokokoelma
 Veikko Salkios naturaliesamling
 Veikko Salkio's Natural History Collection

Viljo Nissisen mineraalikokoelma
 Viljo Nissinens mineralsamling
 Viljo Nissinen's Mineral Collection

Armas Järvelän perhoskokoelma
Armas Järveläs fjärilsamling
Armas Järvelä's Lepidoptera Collection

3.1.2 KIEPIN PERUSKORJAUS

Kiepillä on omat toimitilat museokorttelissa: piha-alue, puuosa ja vuonna 2000 rakennettu näyttelytila, jossa kokoelmilla on omat erilliset näyttelytilansa.

Kiepin näyttelytoiminta keskeytyi 29.1.2019 aamuyöllä syttyneen tulipalon johdosta. Kaupunginjohtaja Stina Mattila nimesi Kiepin peruskorjaustyöryhmän 4.4.2019.

Peruskorjaustyöryhmään kuuluvat:

rakennuspäällikkö Veli-Matti Isoaho (puheenjohtaja)
kaupunkiympäristöjohtaja Nina Kujala (sihteeri)
Kiepin museopedagogi Mari Mäenpää
luontotyöryhmän edustaja Juhani Hannila
Kiepin Ystävät ry:n edustaja Terho Taarna, 29.6.2020 alkaen Kaija Jestoi
sivistysjohtaja Peter Johnson, 1.8.2020 alkaen Terho Taarna
kaupunginjohtaja Stina Mattila

Peruskorjaustyöryhmä kokoontui vuoden 2019 aikana 5 kertaa, joista kahdessa kokouksessa laajemmalla kokoonpanolla. Vuoden 2020 aikana suunnittelukokouksia pidettiin 10 kertaa. Laajennetussa peruskorjaus- ja suunnittelutyöryhmässä ovat aiemmin mainittujen lisäksi olleet mukana mm. vakuutusyhtiön edustaja, lupaviranomainen, urakoitsijan edustajat, Ely-keskuksen edustaja, K.H. Renlundin museon edustajat, pääsuunnittelija, rakennesuunnittelija, talotekniikkasuunnittelijat sekä useita kaupunkiympäristön edustajia. Kiepin henkilökunta on tilojen käyttäjänä osallistunut tiiviisti kokouksiin ja Kiepin tilojen suunnitteluun.

Vuosi 2021 kului Kiepin rakennustöihin. Työmaakokouksia pidettiin 9, joiden lisäksi tehtiin erilaisia katselmuksia työmaalla sekä urakoitsijan tiloissa rakenneosien konservointiin liittyen. Lisäksi käytiin keskustelua ja tehtiin alustavia suunnitelmia museokorttelin piharakentamiseen liittyen. Rakennuksen vastaanottokokous pidettiin 9.12.2021. Sitä ennen käyttäjät osallistuvat sähkö- ja lvi-laitteiden käytönopastuksiin. Kieppi aloitti muuton heti rakennusten valmistuttua niin, että toimisto ja työpisteet muutettiin uusiin tiloihin ennen joulua.

Kieppi on toimittanut vakuutusyhtiölle tiedot tulipalon kokoelmille aiheuttamista vahingoista. Vakuutusyhtiö maksoi vuonna 2019 tulipalosta aiheutuneet työ- ja materiaalikustannukset näyttöiden siirtoon ja puhdistukseen liittyen. Vuonna 2020 vakuutusyhtiö maksoi korvaukset menetetyistä näyttöistä hakemuksen mukaisesti. Vuonna 2021 vakuutusyhtiö käsitteli Kiepin näyttely- ja toimistokalusteisiin liittyviä korvauksia. Vakuutusyhtiön ehdottama kertakorvaus hyväksyttiin ja tulipalon aiheuttamat vakuutuskorvausneuvottelut saatiin sivistystoimen osalta päätökseen. (Päätös kaupunginhallitus 20.12.2021 § 646)

Kiepin investoinneista luontokokoelman näyttelyvalaistuksen hankinta toteutui vuonna 2021. Hankinnan arvo vastasi menetetyistä näytteistä saatua korvaussummaa. Koska rakennukset valmistuivat vasta vuoden lopussa, vitriinien hankinta siirrettiin vuodelle 2022. Vitriinien tarjouspyyntö valmisteltiin syksyllä ja julkaistiin joulukuussa.

TIEDOTE 17.12.2021

KIEPIN REMONTTI VALMISTUU, MUSEO AVATAAN SYKSYLLÄ 2022

Vuoden 2019 tammikuussa tulipalossa pahoin vaurioituneen Kiepin, Kokkolan luonnontieteellisen museon kunnostus on edennyt suunnitellusti. Pääsuunnittelijana laajassa kunnostustyössä on toiminut Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy, rakennesuunnittelusta on vastannut Insinööritoimisto Putkonen Oy, LVIA-suunnittelusta LVI-insinööritoimisto Mäkelä Oy ja sähkösuunnittelusta Hannu Seppälä Tmi. Rakennus luovutettiin käyttäjälle 9.12.2021.

Kiepin muutto ja tilojen kalustaminen käynnistyvät jo joulukuussa. Uudet näyttelyvitriinit toimitetaan kevään aikana, mutta näyttelyjä päästään osin rakentamaan jo ennen tätä. Tavoitteena on avata uudistunut luonnontieteellinen museo syksyllä 2022. Ajankohta tarkentuu vielä museokorttelin piha-alueen rakennusaikataulun myötä. Kieppi hakee myös rahoitusta geologisten näyttelyjen laajentamiseksi museon piha-alueelle.

Kunnostustyön yhteydessä Kieppiin rakennettiin nykyaikaiset sosiaalilat, äänentoisto ja uusi näyttelyvalaistus. Työpaja- ja luentokäyttöön varattu tila on tarvittaessa suljettavissa muilta asiakkailta, mikä mahdollistaa luentojen ja kokousten järjestämisen museon aukioloaikoina. Suurin muutos rakennuksen hirsiosassa on tapahtunut yläkerrassa, joka on muutettu kokonaan lämmitetyksi tilaksi. Välipohjan muutoksista johtuen yläkerran huonekorkeus kasvoi, joten yläkertaa voidaan hyödyntää varastojen lisäksi entistä paremmin myös työskentelytiloina.

Tulipalo tammikuussa 2019

Sähkökaapista alkunsa saanut tulipalo vaurioitti pahoin vuonna 1823 valmistunutta hirsirunkoista rakennusta. Rakennus valmistui alun perin kauppiasperheen asuintaloksi, jossa toimi myös kauppapuoti. Myöhemmin tiloissa on ollut leipomo- ja kahvilatoimintaa. Kokkolan kaupungin omistukseen rakennus siirtyi vuonna 1951, jolloin siinä toimi aluksi lastenseimi.

Tulipalo kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa museokorttelissa syttyi yöllä 29.1.2019. Automaattinen palohälytys käynnistyi klo 03.00. Kun palokunta saapui paikalle klo 03.06, tulipalo oli jo edennyt täyden palon vaiheeseen. Sammumaan se saatiin aamukahdeksalta. Rakennuksen toinen kerros vaurioitui pahoin palossa. Palo saatiin rajattua museon vanhempaan osaan, mutta myös laajennusosa kärsi mittavia savu- ja vesivahinkoja. Pääosa luonnontieteellisen museon kokoelmista saatiin pelastettua sammutustöiden yhteydessä, mutta näytteiden puhdistus vaati useiden kuukausien työn.

Suojeltavan rakennuksen vaativa rekonstruktio

Vuonna 1823 rakennettu hirsirakennus on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa, joten Kiepin rakennuksen korjaaminen edellytti huolellista suunnittelua ja eri asiantuntijoiden

laajaa yhteistyötä. K.H. Renlundin museon lausunto rakennuksen kulttuurihistoriallisista arvoista ohjasi korjausrakentamista alusta loppuun saakka.

Korjauksen suunnittelu alkoi rakennushistoriaselvityksen laadinnalla. Rakennus huputettiin suojarakenteen alle, mikä edesauttoi korjausrakentamisen laadun varmistamisessa. Hirsirakenteet laserkeilattiin, runkorakenteiden puhtaustaso määriteltiin mikrobi tutkimuksella ja alakerran puukaton säilyttämismahdollisuudet tutkittiin. Vanhoja materiaaleja pyrittiin säilyttämään mahdollisimman paljon.

Selvitysten lisäksi tarvittiin myös useita lupia: poikkeamislupa, purkulupa ja rakennuslupa. Poikkeamishakemus jätettiin rakennusvalvontaan 13.3.2020, ja lupa myönnettiin toukokuussa, jolloin haettiin myös purkulupaa. Rakennuslupa kohteelle myönnettiin lokakuussa. Rakennuksen hirret purettiin ja jälleenrakentaminen käynnistyi 19.10.2020 arkeologisilla tutkimuksilla. Perustuksia vahvistettiin ja uusia perustuslinjoja kaivettiin vanhan kivijalan sisäpuolella arkeologin valvonnassa. Alkuperäisistä ulko-osista 80 % pystyttiin palauttamaan rekonstruktiona uuteen hirsirunkorakenteeseen, sisältäen vanhat ikkunat ja ulkovuorilaudat. Vaativa kohde valmistui joulukuussa 2021.

Kiepin kokoelmat säästyivät pahimmalta

Luonnontieteellisen museon kokoelmien pelastus käynnistyi yhteistyössä pelastuslaitoksen työntekijöiden kanssa jo palon sammutusvaiheessa. Sammutustöiden jälkeen pyrittiin minimoimaan palon aiheuttamia vahinkoja, huolehdittiin säilyneiden tilojen pintapuhdistuksesta ja kartoitettiin väistötiloja. Luontinäytteiden pakkaaminen ja väistötiloihin siirto toteutuivat helmi-maaliskuun aikana. Vaurioituneen hirsirakennuksen raivauksen yhteydessä saatiin vielä syksyllä pelastettua joitakin näytteitä.

Tulipalossa menetettiin osa hirsirakennuksen yläkerrassa varastoiduista näytteistä. Veikko Salkion luontokokoelmasta menetettiin yhteensä yli 400 näytettä (n. 16 %): hirvieläinten kallo- ja sarvikokoelmasta n. 20 % ja pyyntivälinekokoelmasta yli 60 %. Sen sijaan Viljo Nissisen mineraalikokoelma ja Armas Järvelän perhoskokoelma säästyivät palossa lähes vaurioitta.

Lisätietoja antavat: rakennuspäällikkö Veli-Matti Isoaho puh. 0447809325 ja museopedagogi Mari Mäenpää puh. 0408068282

4 KOKOELMAT

4.1 VEIKKO SALKION LUONTOKOKOELMA

Veikko Salkion luontokokoelma on valtakunnallisesti arvokas luonnonhistoriallinen kokoelma ja sillä on huomattava merkitys niin luonto- ja ympäristökasvatuksessa kuin matkailullisesti. Kokoelma on Veikko Salkion (1912–2006) elämäntyönä syntynyt yhtenäinen kokonaisuus. Veikko Salkion tavoitteena oli herättää kiinnostus luontoon ja luonnonsuojeluun tuomalla pala luontoa esille kokoelmassaan, jossa se olisi myös tulevien sukupolvien nähtävänä. Kiepin tehtävänä on tallentaa näytteitä ja havaintoja luonnosta, seurata alansa tutkimustoimintaa ja tiedottaa siitä sekä järjestää näyttelyitä. Kieppi tekee yhteistyötä eri

toimialojen, koulujen, laitosten sekä alan harrastajien ja tutkijoiden kanssa. Toiminnan painopisteenä on kokoelmien hallinnoiminen ja hoito sekä luonto- ja ympäristökasvatus.

Lautakunnan päätöksen mukaan Kokkolan kaupungin omistama Veikko Salkion luontokokoelma säilytetään yhtenäisenä siten, ettei siihen yhdistetä muiden täyttäjien töitä. (Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta 17.9.1997 § 31). Kaikki näytteet ja alustat ovat pääosin Veikko Salkion tekemiä. Kokoelma koostuu Veikko Salkion Kokkolan kaupungille lahjoittamasta luonnonhistoriallisesta kokoelmasta sekä hänen siihen tekemistään täydennyksistä, ja lisäksi luontokokoelmaan lahjoitetuista erillisistä luonnontieteellisistä kokoelmista ja näytteistä, jotka Veikko Salkio on siihen liittänyt. (Lahjakirja § 1555/1980). Kaupunki osti Veikko Salkiolta sarvi- ja kallokokoelman sekä pyyntivälinekokoelman 7.11.2000. (KH 21.6.1999 § 414). Ilkka Salkio lahjoitti aiemmin talletussopimuksella Veikko Salkion luontokokoelmaan liitetyn kokoelman Kiepin, Kokkolan luonnontieteellisen museon omistukseen (Lahjoitussopimus 17.1.2018). Kokoelmaan kuuluu huomattavia fossiilinäytteitä sekä muita luontonäytteitä, luontokirjallisuutta ja arkistomateriaalia sekä pyyntivälineitä. Näytteet on luetteloitu ja kuvattu.

Veikko Salkion kokoelmat ovat jakaantuneet kahteen osaan, Kokkolan kaupungin omistama Veikko Salkion luontokokoelma sekä Rovaniemen kaupungin omistama kokoelma. Kiepissä sijaitseva Kokkolan kaupungin omistama kokoelma jakaantuu seuraaviin osa-alueisiin:

- Suomalaiset nisäkkäät ja linnut (pienoisdioraamat)
- Sarvikokoelma
- Kallot ja luut
- Pyyntivälineet ja perinteinen metsästyskulttuuri
- Linnunmunat
- Fossiilit sekä erikoiset luonnonmuodostumat ja epäsäännöllisyydet
- Ulkomaiset näytteet (voivat olla mitä hyvänsä edellä mainittuja ryhmiä)
- Arkistomateriaali, kirjallisuus

Kiepillä on luonnonsuojelulain 40 §:n ja 49 §:n mukainen poikkeuslupa rauhoitettujen lajien hallussapitoa koskevista rauhoitussäännöksistä (päätös VARELY/1442/2021).

4.1.1. KOKOELMAN HOITO JA LUETTELOINTI

Veikko Salkion kokoelman näytteiden tarkistus on saatu loppuun. Tulipalon jälkeen kaikki näytteet oli tarkistettava ja tarvittaessa puhdistettava. Joitakin näytealustoja uusitaan paluumuuton yhteydessä, joten niitä varten on kerätty tarvittavaa kasvimateriaalia.

Luontokokoelma

Nisäkkäät 129 näytettä: esillä olleet 124 näytettä tarkistettu, varastossa olleet 5 näytettä menetetty.

Linnut 536 näytettä: esillä olleet 506 näytettä tarkistettu, varastossa olleista näytteistä 4 löydetty ja puhdistettu, 26 menetetty.

Hirvieläinten sarvet ja kallot: esillä olleet sekä varastosta pelastetut 680 näytettä puhdistettu. Näistä 230:lle tehtiin jatkotoimenpiteitä. Varaston 174 näytettä menetetty.

Suomalaisten nisäkkäiden kallot ja lintujen rintalastat 145 näytettä: esillä olleet 126 näytettä puhdistettu, varastossa olleista näytteistä 2 löydetty ja puhdistettu, 17 menetetty (joista 6 hajonnutta, 11 ei löydetty).

Pyyntivälineet 153 näytettä: esillä olleet 56 näytettä puhdistettu. Varaston 97 näytettä menetetty. Muut luetteloimattomat pyyntivälineet luetteloitu.

Linnunmunat 1216 näytettä: esillä olleet 150 sekä kaikki tulipalon jälkeen hirsirakennuksesta pelastetut 880 näytettä puhdistettu ja siirretty puhtaisiin laatikoihin. Varaston 186 näytettä menetetty. Muut luetteloimattomat pesät luetteloitu.

Ulkomaiset näytteet: esillä olleet sekä varastosta pelastetut 144 näytettä tarkistettu ja tarvittaessa puhdistettu. Varaston 38 näytettä menetetty. Luettelointi kesken.

Fossiilit ja pseudofossiilit 283 näytettä: esillä olleet 215 näytettä tarkistettu, varastossa olleista näytteistä 26 löydetty ja puhdistettu, 42 menetetty.

Varastonäytteet: varastosta olleet luetteloimattomat näytteet on listattu ja valokuvattu. Varastonäytteisiin kuuluu mm. esitetyt lintuja ja niiden osia kuten höyheniä, nisäkkäitä ja niiden osia kuten nahkoja, puupötkelöitä, näytealustoja ja kääpiä, kiviä, pseudofossiileita ja fossiileita.

Veikko Salkion arkisto

Kiepin perustaja Veikko Salkio jätti jälkeensä paljon kirjallista materiaalia. Pieni osa Salkion kirjallisuudesta sekä suurempi määrä aikakauslehdistä tuhoutui palossa. Menetetty kirjallisuus on hankittu takaisin pääosin eri Antikvariaateista. Muutamia kirjoja on saatu lahjoituksina Pertti Hyttiseltä ja Merja Passojalta.

Salkion arkisto täydentyi vuonna 2021, kun Forssan luontomuseo lähetti Salkion Torild Branderille lähettämät kirjeet (51 kpl vuosilta 1968-1979) sähköisenä. Kieppi lähetti vastavuoroisesti Branderin Salkiolle lähettämät kirjeet sähköisenä Forssan luontomuseolle.

4.1.2. MUU TOIMINTA

Verkkosivu-uudistus

Kaupungin verkkosivut uudistettiin vuonna 2021. Verkkosivu-uudistuksen myötä Kiepin kokoelmien saavutettavuus paranee. Ensimmäisenä hyödynnettiin Kiepissä ollutta videomateriaalia, jotta kaikki kiinnostuneet voisivat tutustua Veikko Salkioon ja hänen luontokokoelmaansa. Myöhemmin sivuille lisätään myös muihin kokoelmiin liittyvää sähköistä materiaalia.

Veikko Salkiosta editoidut videot:

a. Veikko Salkion työ luontonäytteiden preparoijana

Kokkolalainen valokuvaaja Tapio Väinölä on kuvannut Veikko Salkiota esittelemässä kokoelmaansa. Ensimmäisellä Kiepin editoimalla videolla kerromme Veikko Salkion työstä luontonäytteiden preparoijana. *”Aikanaan kauan sitten, kun olin täyttänyt ensimmäisen eläimen 15-vuotiaana, se oli lehtokurppa, minä päätin, että joskus tulen kokoamaan koko suomalaisen eläinfaunan lintujen ja nisäkkäiden osalta. Ja nyt elämän jatkoajalla se alkaa vähitellen täytyä. Aika näyttää ehdinkö.”* Avustajien ja suuren yleisön ansiosta kokoelma karttui nopeasti. Videon loppupuolella Veikolle tuodaan keltasirkku.

b. Veikko Salkio luonnontuntijana

Toisessa videossa kerromme Veikko Salkiosta luonnontuntijana. *”Kaikkien lasten tavoin eläimet ovat kiinnostaneet minua niin kauan kuin muistan.”* Jo varhaisnuoruudessa Salkion vapaa-aika hupeni maastoretkillä tai nenä kiinni lintukirjoissa. K. E. Kivirikon kirjat vaikuttivat nuoreen Salkioon usealla sektorilla: ornitologia, luonnonsuojelu ja konservointi. Hän päätyi työskentelemään rakkaan harrastuksen parissa ja imi lisää luontotietoutta läpi elämänsä.

Lahjoitukset

Kieppi on neuvotellut kokkolalaisen valokuvaaja Tapio Väinölän ja hänen lähiomaisensa kanssa valokuva-aineiston lahjoittamisesta Kokkolan kaupungille. Kiepille lahjoitettu materiaali sisältää dioja (yli 2250), negatiiveja (n. 14700) ja vedoksia (yli 550). Aineisto on jaoteltu seuraavasti: Maisemakuvia, metsä, pellot / Talvimaisemia, jäältä / Kesämaisemia, joki, meri / Luonnonilmiöitä, revontulet, aurinko, kuu / Kasveja, kukkia, marjoja, hedelmiä / Nisäkkäitä, lintuja, hyönteisiä, matelijoita / Muita

TIEDOTE 11.5.2021

TAPIO VÄINÖLÄN LAHJOITUS KOKKOLAN KAUPUNGILLE

Kokkolan kaupunki on saanut lahjoituksena kokkolalaisen valokuvaaja Tapio Väinölän kuva-aineistoa. Aineisto sisältää negatiiveja, dioja sekä vedoksia vuosilta 1968–2009, yhteensä yli 50 000 yksittäistä ruutua. Tapio Väinölän tuotannossa näkyy hänen kiinnostuksensa ympärillä olevaan elämään, ihmisiin sekä luontoon.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa aineistossa on kuvattuna historiallista ja osittain jo kadonnutta Kokkolan ja sen lähialueiden ympäristöä ja elämää. Väinölä on tallentanut filmille lähistoriaa kuten kaupunkikuvia, tehdasympäristöjä, tapahtumia, messuja, kilpailuja, festivaaleja, näyttelyjä, pääministerien ja presidenttien vierailuja unohtamatta lapsia sekä päiväkotien ja koulujen toimintaa. Luonnosta kiinnostuneena lintuharrastajana Väinölä on kuvannut lintujen lisäksi myös muita eläimiä, kasveja, maisemia sekä luonnonilmiöitä.

Tapio Väinölälle on myönnetty vuonna 1975 Suomen kameraseurojenliiton AFIAP-arvonimi (Artiste FIAP). Hän on osallistunut useisiin valtakunnallisiin valokuvauskilpailuihin ja -

tapahtumiin. Väinölän valokuvia on ollut esillä useissa näyttelyissä 1970–1980-luvuilla, mm. ”Botnia 5”, Merestä Maalle, Vackert – men vemodigt! , KAITFORS valokuva- ja väridianäyttely, keväänäyttely Alavetelin Gilllesstugassa, yhteisnäyttely taidemaalari Jorma Korpelan kanssa sekä Nahkiaisnäyttely K.H.Renlundin museolla. Väinölä on toiminut 1990-luvulta 2000-luvulle Kokkolan kaupungin Tienestin Mediapajan ohjaajana ja sen lisäksi osallistunut moniin eri toimijoiden kanssa toteutettuihin projekteihin.

Tapio Väinölän valokuva-aineisto tullaan säilyttämään ja luetteloimaan Kokkolan kaupungin museoissa. Kulttuuri- sekä henkilöhistoriaan liittyvä valokuva-aineisto säilytetään K.H.Renlundin museossa ja liitetään osaksi K.H.Renlundin museon kokoelmia. Luontoon liittyvä valokuva-aineisto säilytetään Kiepissä, Kokkolan luonnontieteellisessä museossa ja liitetään osaksi Kiepin kokoelmia.

Lisätiedot: Kieppi, Merja Passoja puh. 044 7809 475 ja K.H.Renlundin museo, Nina Axelqvist puh. 044 780 9760, etunimi.sukunimi@kokkola.fi

Kiepin ystävät ry

Kiepin ystävät ry:n perustamiskokous pidettiin tiistaina 23.5.2017 klo 18.00 Kiepissä. Yhdistyksen tarkoituksena on tukea aatteellisesti ja taloudellisesti ja muilla tavoin Kiepin Kokkolan luonnontieteellisen museon toimintaa sekä tukea luonnon monimuotoisuuden säilymistä, luontotietoisuuden lisääntymistä ja edistää luonnonsuojelua. Yhdistys järjestää työpajoja ja tapahtumia sekä muita tilaisuuksia ja kursseja. Yhdistys toimii yhteistyössä Kiepin kanssa. Kaikki toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleita.

Hallitus 2021

www.kokkola.fi/kiepinystavat

Kaija Jestoi, puheenjohtaja

Mirva Vesa, varapuheenjohtaja

Pertti Hyttinen, sihteeri

Antti Tuominen, taloudenhoitaja

Tomi Hirvinen, jäsen

Seija Jakobsson, jäsen

Ensimmäisenä hankkeena Kiepin ystävät ry:n kanssa on toteuttaa Veikko Salkion elämäkerta. Kirjaa varten on pyritty löytämään vielä lisääaineistoa Veikon lapsuuteen liittyen. Kirja päätettiin julkaista vasta sitten, kun Kiepissä pidetään avajaiset.

Covid-19 pandemia

Kieppi ei osallistunut Loistavaa! -lasten kulttuuriviikolle tapahtumajärjestäjänä eikä järjestänyt muutakaan harrastustoimintaa sopivien tilojen puutteen sekä vallitsevan koronatilanteen johdosta. Kieppi valmistautui tulevaan muuttoon sekä valmisteli irtaimisto- ja kalustehankintoja.

4.2 VILJO NISSISEN MINERAALIKOKOELMA

Viljo Nissisen mineraalikokoelma ja Veikko Salkion luontokokoelma yhdistettiin yhdeksi tulosityksiköksi (Kulttuuri- ja nuorisotoimenlautakunnan päätös 15.4.2008 § 50). Päätöksen mukaan kokoelmilla on yhteinen vastaava kokoelmanhoitaja.

Kokkolalainen keräilijä Viljo Nissinen (1914–2000) on luonut Kokkolassa Kiepissä sijaitsevan mineraalikokoelman. Hän järjesti näytteet mineraalien koostumukseen perustuvan luokittelun mukaan. Hänelle oli myös tärkeää näytteiden kauneus, virheettömyys ja mineraalin erilaisuus löytöpaikasta johtuen. Hänen tavoitteenaan oli kerätä kaikki maailman mineraalit.

4.2.1 MINERAALIKOKOELMAN HOITO JA LUETTELOINTI

Mineraalit 1513 näytettä tarkistettu ja/tai puhdistettu. Osasta näytteistä on pyydetty mineralogin arvio. Näytteitä voidaan korvata uusilla tarpeen mukaan.

Varastonäytteet: opetuskokoelmiin kuuluvat mineraalit ja kivilajit on puhdistettu ja kuvattu. Luettelointi kesken.

4.2.2 MUU TOIMINTA

Kiepissä toimiva **Kokkolan kivikerho** perustettiin 2.9.2010 yhteistyössä kokkolalaisten kiviharrastajien kanssa. Kivikerhon tavoitteena on tutustuttaa kerholaiset Suomen ja erityisesti Keski-Pohjanmaan kiviin, kivilajeihin, mineralogiaan ja geologiaan. Samalla kiviharrastajat ja asiasta kiinnostuneet tutustuvat toisiinsa. Malmien etsintä, koru- ja jalokivien työstö, kivien käyttökohteet, kivikokoelmat, kiviretket kuuluvat myös ohjelmaan.

Kokkolan kivikerho ei ole kokoontunut vuonna 2021.

4.3 ARMAS JÄRVELÄN PERHOSKOKOELMA

Kokkolan kaupunki päätti ottaa vastaan Armas Järvelän perhoskokoelman 28.4.2003 § 242. Museotoimenjohtajan päätöksellä 8.8.2008 perhoskokoelma siirrettiin K.H.Renlundin museosta luontokokoelma Kieppiin, jossa se säilyy erillisenä, yhtenäisenä kokoelmana.

Kaarlo Armas Järvelä (1918–2002) oli syntynyt ”Kivikankhalta”, Kaustisen Varilan kylästä. Hänen mieluisimpia harrastuksiaan oli Suomen perhosten keräily ja tutkimus, joka alkoi systemaattisesti vuonna 1960. Järvelä liittyi Suomen Perhostutkijain seuraan (SPS). Järvelän löytämiin perhosiin kuuluu muutamia harvinaisuuksia, joita on Suomessa tavattu vain pari kertaa.

4.3.1 PERHOSKOKOELMAN HOITO JA LUETTELOINTI

Perhoskokoelma saatiin pelastettua kokonaisuudessaan Kiepin puuosasta. Kaapit kärsivät vähäisiä vaurioita, jotka on korjattu. Perhoskokoelman näytemäärä laskettiin v. 2017 aikana, luettelointi aloitettiin vuonna 2018. Kesätyöntekijät jatkoivat luettelointia.

Näyte	Lajimäärä	Yksilömäärä
PÄIVÄPERHOSET	112	1128
KIITÄJÄT JA KEHRÄÄJÄT	105	928
YÖKKÖSET	363	2952
MITTARIT	285	2624
ULKOMAALAISET		729
MIKROT	>834	4550
MUITA HYÖNTEISIÄ JA KOTELOITA		1518
SEKALAISET; ERI RYHMISTÄ		6602
Yht.	>1706	21044

Suomen päiväperhoset (kaikki) 1128 näytettä: luetteloitu 2018, tarkistettu 2020, julkaistu 2021.

Suomen kiitäjät ja kehrääjät (kaikki) 928 näytettä: luetteloitu 2018, tarkistettu 2020, julkaistu 2021.

Suomen yökköset 2952 (kaikki): luetteloitu 2019 ja 2020, tarkistettu 2020, julkaistu 2021.

Suomen mittarit (kaikki) 2624 näytettä: luetteloitu 2019.

Suomen mikrot (2037 näytettä): vajaa puolet luetteloitu 2021.

Suomalaisista perhoslajeista on kirjoitettu esittelyt ryhmittäin.

Kokoelmien tietojen digitoimisen tavoitteena on kokoelmien tiedonhallinta sekä tietojen ja kuvien saatavuus GBIF:ssä (Global Biodiversity Information Facility) sekä Laji.fi:ssä (ent. Kotka-kokoelmienhallintajärjestelmä / Luomus). Kaikki perhoskokoelman tarkistettujen näytteiden tiedot on viety Laji.fi:n tietokantaan (24 % kokonaisuudesta). Jo aiemmin tietokantaan on viety Veikko Salkion luontokokoelman nisäkkäiden, lintujen ja sarvikokoelman tietoja. Aineistotietopyyntöjä Kiepille tuli vuonna 2021 13 kpl.

TIEDOTE 25.8.2021

PERHOSKOKOELMATIEDON SAAVUTETTAVUUS PARANEE

Kiepin yhteistyö Luonnontieteellisen keskusmuseon (LUOMUS) kanssa jatkuu. Kieppi on lisännyt Luomuksen ylläpitämään kokoelmanhallintajärjestelmään Armas Järvelän perhoskokoelman suomalaisten päiväperhosten, kiitäjien, kehrääjien ja yökkösten saantitiedot. Yhteensä siis noin 5000 perhosen etikettitiedot. Jo aiemmin kokoelmanhallintajärjestelmään on liitetty Veikko Salkion luontokokoelman nisäkkäiden ja lintujen etikettitiedot.

Suomen lajitietokeskus on Luomuksen kehittämä ja ylläpitämä luonnontieteellisten kokoelmien digitaalisten tietojen tietotekninen hallintajärjestelmä. Järjestelmään tallennetaan myös havaintotiedot muun muassa pitkäaikaisseurannoista. Kieppi on vuonna 2016 solmitun yhteistyösopimuksen kautta sitoutunut avoimen datan periaatteeseen. Avoimen datan yleisperiaatteena on, että valtaosa kokoelmatiedosta on vapaasti käytettävissä olevaa avointa ja julkista tietoa kaikille asiasta kiinnostuneille. Tietoa pääsee hakemaan Suomen Lajitietokeskuksen kautta (www.laji.fi).

Suomen Lajitietokeskuksen aineistopolitiikan yleisenä päämääränä on edistää aineistojen hyödynnettävyyttä tutkimuksen, opetuksen, hallinnon, luonnonsuojelun, elinkeinotoiminnan ja yhteiskunnan hyväksi. Kiepille aineistotietopyyntöjä tulee etenkin yrityksiltä ympäristövaikutustenarviointien ja erilaisten luontokartoitusten taustatiedon keräämistä varten.

Lisätietoa Suomen lajitietokeskuksesta Luomuksen tiedotteesta:

Lajihavainnot laajaan käyttöön suunnittelun ja päätöksenteon tueksi | LUOMUS

<https://www.luomus.fi/fi/uutinen/lajihavainnot-laajaan-kayttoon-suunnittelun-paatoksenteon-tueksi-0>

4.3.2 MUU TOIMINTA

Kimalaisseuranta

Kieppi aloitti Suomen ympäristökeskuksen koordinoimassa kimalaisseurantapilotissa vuonna 2020 ja Pölyhyöty-hanke jatkui myös vuonna 2021. Kimalaisseuranta kestää toukokuusta syyskuuhun.

Pölyhyöty-hankkeen taustalla on globaali huoli pölyttäjien määrän vähenemisestä. Hankkeen tavoitteena on mm. koota yhteen tietoa tärkeimpien pölyttäjähönteisryhmien kantojen muutoksista Suomessa. Lisätietoja hankkeesta ja raportti viime kesän seurantatuloksista löytyy PÖLYHYÖTY -hankkeen verkkosivulta: <https://www.syke.fi/hankkeet/polyhyoty>

Vuonna 2021 Kiepin Kokkolan Ventukseen perustamalla laskentalinjalla laskettiin kimalaisia yhdeksänä päivänä yhteensä 232 yksilöä. Runsaimpina lajeina linjalla havaittiin mantukimalainen *Bombus lucorum*, peltokimalainen *Bombus pascuorum*, kartanokimalainen *Bombus hypnorum* ja kivikkokimalainen *Bombus lapidarius*. Seurantatulokset lajeittain ja reiteittäin löytyvät sivulta www.laji.fi → Kimalaisseurannan tulospalvelu.